

REALITATEA

ILUSTRATA

SUPPLEMENT

Nr. 905 — Anul XVII

20 Aug. 2 Sept. 1944

DARDANELELE

== O chestiune de actualitate Vezi pag. 4 ==

Bombardamentul soarelui || HAGA, UN ORAS
asupra pamantului || AL RISIPEI ==

SUMERIA

== Cea mai veche civilizatie ==

HARTA TEATRULUI DE OPERATIUNI DIN FRANTA

Un grup de dealuri, La Warka pe Eufrat, in sudul Irakului lasa sa se presupuna ca acolo existase odinioara o colonie. Lanțul de dealuri pe un cerc de trei kilometri diametru, indica si ei fostele ziduri ale unui oras, iar sub unele ridicături mai inalte, puteau fi cäutate fostele turnuri ale templelor. Când insä arheologii germani incepura sa sape, s'a väzut, ca in pämant se odihneau monumentele sumerienilor in 18 sträturi, suprapuse. Au fost deservite douä cartiere ale templelor. Clüdate arhitecturi din cärämizi de lut uscat in aer, puteau fi studiate. Vasele si junellele au putut da o idee despre podoabele si arta acestui popor, care a intemelat, cu mult inaintea semitilor, un negoț mareț in țara celor douä fluvii, regat ce s'a intins vremelnic päna la Marea Mediterana. Cele optisprezece sträturi de resturi de clüdiri, cenuse si ruine erau ca un urlas tablou al soartei Urukului dela anul 4000 päna la circa 2500 i. Chr. Arheologii nu s'au oprit päna n'au dat un strat de nämol dur si de un fund de apă in care nu mai subsista nici un fel de urmă. In fața noastră se afla Istoria si desvöltarea sumerienilor, inapoi päna in ziua emigrării lor.

Importanța säpäturilor dela Uruk se intinde mult peste interesanta cunoaștere a acestor vechi culturi. Deoarece influența sumerienilor se intindea in tot orientul apropiat, uneltele si stilul lor artistic a ajuns pe cäle comerțului si prin colonizări si la alte populații. Inca mai de mult, arheologii au gäsit in parte, chiar in Egipt, influențe sumerlene. Päna acum nu fusese cu puțință de a orändu cronologic cunoștințele ce aveam despre acest popor. Dar in Uruk treptele succesive ale desvöltării puteau fi urmärite in perfectä ordine cronologicä.

In cele patru sträturi superioare din Uruk, arheologii au gäsit inscripții dintre care cea mai veche datä din 3300 i.d. Chr. Astfel a fost descoperitä ce mai veche inscripție Scrisul cuneiform säpat in piaträ de semitii din Babylon. nu a fost in nici un caz descoperit de ei. De altfel acestea nici nu erau „caractere” corespunzătoare literelor de azi, așa cum s'a presupus mai de mult despre scrisul cuneiform babilonian. Sumerienii aveau niște bețisoare cu muchii pe care le apăsau in lut moale obținänd adäncituri in formä de cue. Din aceste träsäturi erau compuse figurile simple: un m, un pleior, o casä, un taur. Iar figurile împreună formau fraze. Pe baza inscripțiilor dela Uruk s'a putut stabili chiar o gramaticä a limbii sumerlene.

Säpäturile de Uruk sunt un triumf al arheologiei. In nici o altä parte nu s'a putut urmäri atât de bine desvöltarea stilului construcțiilor. Tablourile unora dintre temple par uluitoare de moderne. In special e de remarcät un templu ale cäruil linii simple si severe il făceau sa semene perfect cu o salä de expoziții modernä. Puțin mai tärziu, primele popoare semite pätruserä in țara celor douä fluvii si odatä cu aceasta incepu räsboțul de o mie de ani dintre popoarele indo-ariene si cele semite.

MILA DE ANIMALE LA VREME DE FUGĂ

Multă lume aleargă acum neliniștită dela o latura a țării la alta. Dacă însă omul își lasă multe ale gospodăriei lui, ce fac blânde dobitoace de acasă, câinii și pisicile?

Având aceasta în vedere, Societatea pentru ocrotirea animalelor a făcut un mișcător apel către toți cei ce vor să plece din București, de a nu alunga de acasă în neștiire biețele debitoace. Dimpotrivă, este ceva de făcut și pentru ele. Numita societate vestește că ea se va sili să îngrijească de animalele rămase fără stăpân și ne îngrijite în felurile mahalale. Dar pentru aceasta este de nevoie ca și cealaltă lume să se miște în ajutorul ei. Să vie cu mijloacele ei la societate, pentru ca să-și dea ajutorul lor pentru îngrijirea dobitoacelor părăsite.

La acestea putem adăoga și noi că fiecare în mahalaua sa să privească unde poate găsi asfel de animale rămase fără ocrotire și să le dea hrană și adăpost. În orice gospodărie lumea poate strânge câteva oase și a le da câinilor flămânzi. De asemenea, să adune câteva miezuri de pâine, care, stropite cu zama care rămâne pe fondul oalelor, poate fi o hrană de folos pentru biețele pisic.

II

DE CE SE PLÂNGE SPORTIVUL

Într'un ziar cetim plângerea unui cronicar sportiv, că privitorii la luptele de box nu pricep marafeturile acestui sport și poftesc să vadă luptele petrecându-se altfel de cum este după rânduiala jocului și după măestrăia luptătorului. Cronicarul spune că privitorii sunt mulțumiți numai când luptătorii „se lovesc otova, se împoașcă cu sânge și demonstrează o barbarie care n'are nici în clim, nici în mănecă cu arta”.

Gura păcătosului adevăr grăiește. Va să zică cronicarul sportiv, mărturisește verde că privitorii la luptele de box atâta așteaptă; să vadă lovituri din care să curgă sânge.

Apoi, dacă este așa, mai face să te dai în vânt după asemenea lupte, care fac o proastă școală pentru bieții privitori? Mai bine lipsă așa privești, la care cei mai mulți se duc să vadă cum unul trăsnește pe altul și-l umple de sânge. Sunt oare asemenea treburi fapte de privit și apucături de cultivat?

Da, dar „boxul este o știință; strigă cronicarul, una care trebuie învățată”. Ei, iaca acum ce dorim să-l mai învățăm pe omenii... să-l facem să înțeleagă cum trebuie să dai lovitura pentru ca să faci marș pe cel cu care te lupți! Vai de mine! dar pe lume sunt de învățat atâtea lucruri; să ne mai bațem capul acum să învățăm cum trebuie să dai cu ghiontul pentru ca să scoți din luptă pe cel cu care duci hârjoana?

Amarnice gusturi mai găsești la unii! să mai perdem vremea și cu „știința” de a da cu ghiontul. Oare nu sunt destule de învățat pe lume? S'o mai învățăm și pe asta?

Arhlm. SCRIBAN

Un chiparos de 6000 de ani

În 1803 Alexander von Humboldt a descris un chiparos din cimitirul Santa Maria del Tule (Mexic). Imensul copac are astăzi o circumferință de 47 metri și o înălțime de 40 metri. El este considerat, în regiunea în care se află, drept sfânt și este protejat zi și noapte de un post dublu de santinele. Pe trunchiul copacului se află o inscripție făcută de mâna lui Alexander von Humboldt. Botaniștii De Candolle și Asa Gray evaluează etatea acestui chiparos la 5—6000 de ani.

Corpi străini în oul de găină

Se întâmplă ca în ouă să se găsească părți de insecte, grăunțe de nisip, arcuți mici, etc. Acestea ajung în cloacă fie venind din stomac, fie din exterior. Din această porțiune comună a tubului digestiv, urinar și concepțional ele sunt împinse în canalul conductor și aici este învăluit de albuș și apoi închis de coaja calcaroasă.

Adaptare la altitudine

Dr. Luft precum și Hartmann și Hepp, cari au participat la expediția de pe Nanga Parbat în anul 1937-1938, au făcut valoroase cercetări și observații fiziologice. Ei au căutat să răspundă la problema deosebit de importantă adaptării organismului omnesc la condițiile de viață dela mările înălțimi.

Aceste cercetări fiziologice de pe Nanga Parbat au arătat — după cum reiese dintr'un studiu publicat în revista pentru medicina aeronautică — că nu se va putea vorbi de o deplină adaptare a organismului omnesc la diferitele altitudini, decât numai când numărul bătailor pulsului nu este mai mare, la 6000 de metri înălțime, decât la nivelul mării și când cantitatea globulelor roșii a crescut în atare măsură, încât cantitatea de oxigen legat de aceste globule este egală cu cea dela nivelul mării.

Ca rezultat al cercetărilor s'a văzut mai departe că timpul necesar pentru adaptarea organismului și sângelui la altitudine crește odată cu creșterea înălțimii. Acest timp de adaptare este cam de 3 până la 4 săptăm. pentru 4000 metri înălțime și de 8—9 săptăm. pentru 5.500 metri înălțime. Cei trei cercetători consideră ca fiind limita extremă a adaptabilității omenești înălțimea de 8 până la 9000 metri. Foarte curioasă este constatarea că organismul, odată ce s'a adaptat la înălțimile mai mari, menține această stare de adaptare și după coborirea la nivelul mării, un timp destul de îndelungat și anume 6 până la 10 săptămâni.

Pentru ce este sănătoasă varza acră?

Încă în antichitate varza acră alcătuia nu numai un aliment, ci și un medicament împotriva diferitelor boli. În sec. 15 și 16 s'a dovedit a fi de un ajutor prețios la călătoriile maritime, împotriva scorbutului. Un medic militar din anul 1739, care făcea serviciul în armata Prințului Eugen, recomanda varza acră ca fiind „singura profilaxie a scorbutului pentru cei ce fac călătorii maritime”. De atunci varza acră a alcătuit în lumea întreagă, în călătoriile pe mare o parte componentă a alimentației. Prin acirea verzei iau naștere acizi lactici folositori din punct de vedere al sănătății atât omului cât și animalelor. Pentru acest motiv, cu toată valoarea alimentară redusă, varza acră are o mare importanță economică și din punctul de vedere al sănătății naționale.

Valoarea nutritivă a ciupercilor comestibile

Din cele circa 500 de specii de ciuperci comestibile cunoscute, cele mai multe conțin 2—4 la sută albumină, 0,2—0,4 la sută grăsimi și 3—4 hidrocarburi. La acestea se mai adaugă în afară de diferite săruri nutritive, vitaminele A, B, D. Cercetări mai noi cu privire la valoarea nutritivă a ciupercilor comestibile au arătat că porțiunea sub căciula ciupercii, care mai înainte de cele mai multe ori era îndepărtată, este cea mai bogată în albumină și de aceea ar trebui și ea consumată. Între altele ciuperca champignon este deosebit de bogată în albumină comestibilă. Din punct de vedere calitativ albumina ciupercii este foarte apropiată de cea a cărnurilor. Cu toate acestea, dat fiind marea conținut de apă al ciupercilor, un om ar trebui să consume 1-2 kg. pentru a acoperi nevoile sale zilnice de albumină.

Orașe și șosele în regiunea Vistulei

În anul 1068 zarafii din Kiev dădeau ordine de plată pentru comercianții din Regensburg. Traficul îndepărtat spre Est se folosea pe atunci în special de șoseaua ce vine dela Magdeburg prin Breslau, Cracovia, Lublin trecând prin spațiul Vistulei atingea lângă Sandomir cealaltă legătură ce pleca tot dela Magdeburg, mai la Nord prin Thorn, spre Lemberg. Nu departe de acest important nod dela trecerea peste Vistula, existau și alte căi comerciale mai mici. La început se efectua pe ele în special tranzitul, mai târziu însă și economia țării a contribuit din ce în ce mai mult cu bunurile ei la traficul comercial.

Activitatea de misionari ai celor din mănăstiri precum și spiritul întreprin-

Cât cântărește o rază de soare?

Acum câțva timp s'a construit în Germania un cântar atât de precis încât se poate afla cu el, chiar greutatea unei aripi de țânțar. Cât de mică este greutatea unei aripi de țânțar, rezultă din însuși faptul că 33.000 aripi luate la un loc, cântăresc abia un gram.

Cu acest cântar atât de precis și de sensibil, se poate afla chiar greutatea razei de soare. Astfel raza soarelui exercită asupra unei suprafețe de un centimetru pătrat, o apărare de o zecime de miligram.

După îndelungate și foarte migăloase experiențe, s'a reușit a se scobori limita inferioară a posibilităților ei de cântărire la greutatea de 0,0005 mlgr. Acest cântar atât de fin și precis, joacă un rol deosebit în multe experiențe medicale, farmaceutice și chimice.

Omul care câștigă cel mai mult din Statele Unite

Conform unei știri lansate de agența Reuter, evreul Louis B. Hayer dela Metro-Goldwyn Mayer, marele concern de filme american, a câștigat în anul 1943 cei mai mulți bani în Statele Unite, și anume 1.138.992 dolari. Pe ultimii zece ani Mayer este omul de afaceri cel mai bine plătit din Statele Unite.

A APĂRUT

Cea mai plăcută revistă pentru copii și tineret, care publică bilunar povestiri distractive, fabule, humor, desene și versuri ale cititorilor

ZIARUL COPILOR

O publicație neîntrecută în acest gen care stârnește admirația tuturor aceluia care o citesc

16 PAGINI
25 LEI

O familie exemplară

Un gândac din specia cărăbușilor de gunoi duc o exemplară viață de familie. El trăiește în monogamie cu femela sa și îngrijește împreună cu ea de pui. Cu maxilarul său puternic el taie ramuri tinere de viță, hrană pentru pui, iar femela le transportă la cămășul comun.

Bune legături de comunicație pe uscat, sunt o garanție pentru menținerea circulației economice în spațiul european și pentru îndrumarea lui în așa fel încât toți cei interesați să fie mulțumiți. Se poate spune același lucru cu privire la căile navigabile căci un singur exemplu ne poate arăta importanța ușurare pe care acestea le aduce transportului: un simplu șlep de 1.500 t. poate încărcă tot atât cât 100 de vagoane de tren, iar un convoi de șlepurî înclocește 10 trenuri de câte 40 vagoane de 15 tone și deci și consumul de cărbuni al celor 10 locomotive.

Așa dar nu e nici o mirare că în Germania care e străbătută de atâtea fluvi mari, căile de comunicație fluviale joacă de sute de ani, un rol atât de important.

Și dacă privești azi aceste căi de comunicație fluviale îți sare mai întâi în ochi, împrejură sa geografică, că în Germania direcția tuturor fluviilor e dela Sud spre Nord, vărsându-se în Marea Nordului și Marea Baltică, cu excepția Dunării care merge dela Vest la Est făcând legătura deacurmezșul cu Răsăritul.

Astfel interesele sunt concentrate pe de o parte asupra căilor fluviale care duc spre cele două mări din Nord, pe de altă parte asupra Dunării, formând astfel calea Rhin-Dunăre deci legătura dintre Marea Nordului și Marea Neagră care stă pe primul plan al întregii economii din spațiul Europei centrale.

1. Rinul, Weserul și Elba se varsă în Marea Nordului și formează calea de comunicație naturală a Elveției și Germaniei de mijloc până în Protectorat, Reglementarea Rinului până la Basel cu legăturile spre Apus prin canalele Rin-Marna și Rin-Ron are mare însemnătate pentru între-

MARILE CĂI DE NAVIGAȚIE ALE EUROPEI DE MIJLOC

Rolul Dunării și legăturile ei viitoare cu Marea Nordului și Marea Baltică

ga economie a regiunii și va câștiga considerabil când va putea cuprinde și lacul Constanța, căci va lucra atunci ca un enorm port interior. Printre legăturile laterale ale Rinului, trebuie menționat canalul din mijlocul țării, care ajungând azi până la Elbe face legătura prin provincia Brandenburg cu fluviala și canalele germane răsăritene. Dar cea mai importantă e legătura Rinului cu Dunărea, care trece peste Main și afluenții săi. Calea fluvială care să unească Marea Nordului de Marea Neagră, e un proiect străvechi dar practic n'a putut fi

intrebuințat decât canalul Main-Dunăre, construit de regele Ludovic I al Bavariei între 1836—1846. Astăzi acest canal e de mult depășit și nici nu prea mai e întrebuințat de oarece între timp a fost canalizat Main-ul dela Aschaffenburg la Würzburg, iar cursul Dunării reglementat dela Regensburg la Passau.

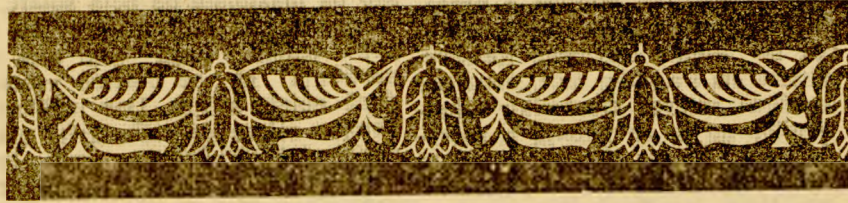
2. Oderul și Vistula sunt cele două mari fluvi germane care se varsă în Marea Baltică. Pentru ambele fluvi există proiecte mari căci canalul Adolf Hitler, construit în Silezia de Sus și care duce până la artera de comunica-

ție dela Sud spre Nord a Oderului producția de cărbuni și industrială din acea regiune nu e, în fond, decât o soluție parțială.

Prin alipirea Sileziei de Sud și răsăritene cu industria sa a crescut și necesitatea prelungirii canalului totul fiind însă în funcție de marele proiect de a face legături între Oder și Vistula. În orice caz, navigația Vistula fiind foarte neglijată sub administrația poloneză, mai sunt de efectuat aci lucrări enorme, pentru ca această cale navigabilă să poată juca importantul rol ce i se cuvine.

3. Marea cale navigabilă transversală a Dunării: Oricât de importantă ar fi fost această cale fluvială în toate timpurile pentru toate țările pe care le străbate și oricât ar fi fost de însuflețit traficul făcut dealungul Dunării, ea nu va putea avea o importanță europeană decât atunci când va fi isprăvite legături cu Rinul (peste Main) și când proiectele următoare, devenite actuale odată cu acceptarea lor de către Protectoratul Boemiei și Moraviei, vor fi executate. E vorba de legarea Dunării cu Elba și Oderul. Astfel Sud-Estul ar fi legat direct cu Marea Baltică și cu ținutul carbonifer din Silezia de Sus, fiind astfel și mai aproape de Marea Nordului. Acest proiect poate fi considerat ca fiind format din două părți, căci canalul pornit din Dunăre, se va uni în spațiul Moraviei cu Elba și Oderul. Marile orașe ale Germaniei ca Berlinul, Viena, Hamburgul, vor fi legate direct între ele prin această cale navigabilă.

Înfăptuirea acestor căi navigabile cât și a altor proiecte din spațiul european, va apropia oame-nii și economiile lor. De aceea ea are o atât de mare importanță în prezent ca și în viitor.

INVAZIE ÎN FILM

Noul jurnal cinematografic german prezintă începutul luptei dela Valul de apărare al Atlanticului. Un reporter de războiu a prins în obiectiv apropierea flotei inamice. În același timp se aud clopotele de alarmă. Soldații alergică spre tunuri. Frontul german începe să fie activ. Unflăți rapide ale marincii de războiu atacă, bateriile de coastă deschid focul, trupe

de asalt ale infanteriei germane nimicesc pe dușmanii cari au aterizat din aer. Bombardiere anglo-americane intră în focul concentrat al anti-aerfenei germane. Grele lupte aeriene se încing prin intervenția vânătorilor germani. Apoi urmează atacul unei divizii SS, lupte de stradă în spațiul Bayeux, părăsirea orașului Caen de către populație, Interogații prizonierilor etc.

SPLENDOAREA MEDIEVALĂ A ORAȘULUI PISA

Pe vremea Cruciadelor orașul toscan Pisa, astăzi situat deja la 10 km. de mare, era alături de Veneția și Genua unul din cele mai importante centre maritime și comerciale ale Mării Mediterane. Cea mai mare parte a comerțului și traficului de mărfuri din și spre Orient era deținută pe vremea aceea de aceste trei republici maritime italiene. Legăturile lor comerciale precum și agențiile lor bancare se extindeau până la Marea Neagră și chiar dincolo până adânc în inima Asiei, iar spre nord în Franța și Anglia.

Forța ascendentă a Pisei s'a manifestat în secolele XI-XIII și din această perioadă provin deasemenea și cele mai splendide monumente de marmoră care sunt adunate pe un spațiu atât de redus: Domul, Camposanto și vestitul turn înclinat din care Galileu a făcut experiențele sale care l-au dus la legea căderii libere.

La fel ca și Domul, acest

turn reprezintă o mărturie a aceluși stil pisan care a amestecat tradițiile române cu particularități locale. Maeștrii constructori ai Pisei au fost cei care au reprezentat și au răspândit acea arhitectură care lucra cu coloane împodobite și care folosea ornamentație romană pentru împodobirea splendidă în relief a coloanelor, amintind influențele sudice și orientale. Tradiția romană domina la Pisa nu numai în stilul arhitectonic dar chiar pe vremea aceea și în jurisdicție și în numeroase organizații publice.

Tot pe vremea aceea au ajuns la Pisa și influențe bizantine, iar alte influențe datează de pe vremea conflictului cu Sarasinii, izgoniți de pisani din Sardinia, Corsica, Lipare și Baleare. Puterea navală a Pisei se extindea mult în Mediterana, iar fâșia de coastă dintre Spezia și Civitavecchia se afla deasemenea sub influența din ce în ce mai mare a republicii toscane.

Perioada de splendoare a comerțului pisaa a alcătuit un teren favorabil pentru forțele creatoare cum au fost vestitii plasticieni ai Pisei și premergători ai Renașterii, Nicola și fiul său Giovanni Pisano. Întâlnind pe genialii și multilateralii artiști de multe ori chiar și în afară de Pisa, la Siena, Perugia și Pistoia. Giovanni Pisano care a avut ocazia să viziteze Franța și să vadă înalta artă a catedralelor de la Paris și Rennes a avut condițiunile care l-au putut face întemeetorul goticei italiene. El și elevii săi au răspândit apoi noile idei artistice la Curtea lui Robert Înteleptul din Neapole, la Milano, iar Andrea și fiul său Nino Pisano la Florența și Veneția.

După ce flota genoveză a bătut în mod decisiv în 1284 pe pisani lângă insula Meloria, forța politică a puterii maritime Pisa a ajuns la capătul ei. După o perioadă de certuri între nobile pentru

dominarea orașului, aceștia au vândut, în 1405, vechea așezare întemeiată de greci, Florenței de sub a cărei conducere nu au putut-o scăpa nici revoltele ulterioare. În acest secol a fost terminat vestitul Campo Santo a cărei construcție a fost începută de Giovanni Pisano încă în 1278.

Campo Santo reunește în cca. 600 morminte tot ce odinioară avea la Pisa un rang și un nume. Artiști de frunte din Toscana au făcut nemuritoare în piatră și bronz, amintirea celor mai mari cetățeni ai Pisei. Frescele de pe culoarele mărginite de coloane se datoresc lui Gozzolli și Della Robia din Florența, precum și altor vestitii pictori din Arezzo, Volterra, Orvieto și alte orașe învecinate.

Scene biblice alternează aici cu reprezentarea triumfului Morții, a Judecării de Apoi și a Iadului, așa cum reiese din ideile unui Dante și cum sunt evocate încă odată populației prin ciurma din 1348.

BOMBARDAREA CONTINUĂ A PĂMÂNTULUI

DE CĂTRE SOARE

Observațiile făcute la Potsdam au dovedit că pământul este bombardat aproape permanent de material solar, desi cu intensitate deosebită. Soarele lovește pământul nu numai cu raze de lumină și de căldură, ci și cu raze ondulatorii și iradjații de particule. Ambele feluri de raze sunt de o importanță extraordinară, desi nu ating însuși pământul, deoarece nu pot străbate manta de aer și sunt absorbite încă dela mari înălțimi ale atmosferei (peste 50 km) atât de total, încât nu se pot descoperi nici măcar urme din aceste feluri de raze la suprafața pământului. Cu atât mai lămurit însă se fac ele simțite în mod indirect. Sub numele de iradjații de particule trebuie să înțelege corii de atomi, molecule, ioni și electroni, care se rotesc ca brațele unei spirale de vapori odată cu soarele și care sunt asvârlite în permanență asupra pământului. Multe dintre aceste particule sunt încărcate cu electricitate. Ele sunt deplasate din drumul lor, de îndată ce au ajuns în sfera forței magnetice a pământului și pătrund în jurul poliilor magnetici ai pământului în atmosfera acestuia. Când au o intensitate suficientă, aceste particule foarte mici care vin dela soare fac moleculele de aer să se lumineze până la un milion de amperi, pe care îi cunoaștem dela suprafața pământului ca furtuni magnetice. Acestea apar pe întreg pământul în mod egal, deoarece corii de particule sunt atât de mari, încât înfășoară pământul întreg. La întrebarea dacă aceste furtuni magnetice au vreo influență asupra vremii sau oamenilor, nu s'a răspuns încă.

Aceste raze bogate în energie nu au la absorbirea lor un efect de încălzire ci ele dezagreghează moleculele de aer. Din moleculele de azot și oxigen se smulg particule elementare încărcate negativ. Celelalte părți de atomi încărcate pozitiv se numesc ioni, fenomenul dezagregării inițiale și stratele superioare inițiale se numesc inosfere. Continând acești purtători

de electricitate, inosfera devine conducătoare de electricitate. Pentru telegrafia fără fir pe mari distanțe, ionosfera înlocuiește firul și devine astfel de mare importanță pentru tehnica transmisiunilor. În timpul nopții, inosfera își pierde încet însușirile electrice. Lucrul acesta îl poate observa orice ascultător la radio, anume ca după apusul soarelui recepția stațiilor radiofonice îndepărate devine mai bună, după cum pe de altă parte orice turburare neobișnuită a inosferei se face observată printr'o turburare în recepția radiofonică. De cele mai multe ori petele solare sunt cauzele turburărilor mai mari de acest fel.

La Paști 1940 urma să se transmită prin rețeaua radiofonică nord-americană o cuvântare de mare importanță politică a președintelui consiliului de miniștri francez de atunci Reynaud. Retransmiterea nu s'a putut face, deoarece în ciuda tuturor eforturilor tehnicienilor nu fu cu putință o recepție din Franța. Cauza provenea din petele solare. La 17 Septembrie 1941 încetă brusc pe la ora 10.27 recepția undelor scurte pe întreaga emisferă bătută de soare în spațiul de recepție a traficului radiofonic transoceanic amuți ca prin farmec zumzetul aparatelor — cauza petelor solare; în Norvegia arseră dulapurile contactelor și se topiră sigurantele legăturilor telegrafice, în America fură scoase din unzi întregi rețele de curent cauza petelor solare. Petele solare sunt vârtejuri de gaze, a căror temperatură este cu 1100 grade mai joasă decât aceea a gazelor de pe suprafața solară (6000°) și pe care le putem vedea, ca pe niște pete întunecate de diferite mărimi, în parte cu ochiul liber. Cele mai mari acoperă câteva mii din suprafața solară. Petele solare mai mici dispar după câteva ore, cele mai mari pot dura chiar mai multe luni. Petele trec aparent dela marginea răsăriteană spre cea apuseană a discului solar, fapt care a dus la concluzia că sfera

solară are o mișcare de rotație. O răsucire durează circa 27 de zile. O ingrămădire maximă a petelor solare revine în mod regulat la fiecare 11 ani. Deja descoperirea petelor solare s'a încercat să fie făcută răspunzătoare pentru multe fenomene de pe pământ, până astăzi s'a putut dovedi însă puțin. Iradierea de căldură a soarelui nu se schimbă clar, e cert numai că la tropice aerul devine mai rece cu 1/2 grade, atunci când soarele are multe pete și că plouă mai mult. Fața lacului Victoria se ridică atunci cu circa un metru. Se mai întâmplă atunci că arși cu producție bună de vin cad odată cu minimumul de pete solare, astfel anii 1911, 1921, 1934; pe de altă parte însă anul 1937 cu o producție tot atât de bună de vin cade sub un maximum de pete solare. O regulă categorică tot nu se poate stabili, după cum este cu neputință să se prezică vremea după petele solare. Dar legăturile petelor solare cu turburățile magnetismului pământesc sunt limpede lămurite. Știm că în petele solare rezultă erupțiuni, prin care iradierea ultra-violetă și iradierea de particule sunt trimise deasemenea intensitate încât inosfera este turburată în mod simțitor. Aceste turburări se arată în turburățile magnetismului pământesc. De ele se leagă toate turburățile recepției radiofonice ale traficului de transmisiuni fără fir, etc. Toate modificările și turburățile inosferei se observă în efectele magnetismului pământesc cauzate de inosferă nu mai există și altele, care își au cauzele în interiorul corpului pământesc. Astăzi știm desigur că pământul este un magnet, al cărui câmp de forță îl arată busola, dar nu știm de ce este un magnet și de ce acest magnet nu se schimbă nici acum după milioane de ani. Se schimbă deviația acului magnetic (declinație). La Berlin, această deplasare spre vest s'a micșorat în ultimii 50 de ani dela 10 1/2 la 3 1/2 grade, astăzi, această deplasare se face în sase ani cu un grad spre est.

Precizia extraordinară a măsurilor de fizică face măsurătorile magnetismului pământesc deosebit de sensibile față de curentele continui din industrie sau din rețelele câșilor electrice.

Din acest motiv, observatorul de magnetism pământesc a fost instalat într'o regiune, care a fost decretată drept regiune de magnetism pământesc a fost instalat într'o regiune, care a fost decretată drept regiune de magnetism pământesc protejată.

Astăzi, Institutul din Potsdam este centrala studiului de magnetism pământesc în Reich, unde se lucrează hărțile de magnetism pământesc. Scopul activității este alături de cererea de hărți de magnetism pământesc ale globului, o observare și o lămurire din ce în ce mai bună a fenomenelor acum încă neclare, pentruca într'o zi să se recunoască legile lor și să se poată prevedea efectele.

DARDANELELE

Sensibilitatea politică a strămtorilor turcești se datorește faptului că ele unesc Marea Neagră cu Marea Mediterană și prin urmare cu mările deschise ale lumii. Dardanelele propriu zise au o lungime de 65 km. și în porțiunea lor cea mai îngustă o lățime de 19 km. Bosforul are o lungime de 22 km. și o lățime de 500-3200 metri.

În problema strămtorilor Anglia a devenit rivala Rusiei. Cu orice preț ea a vrut să împiedice fixarea rușilor la Dardanele pentru a nu-și periclită pozițiile din Mediterana. Abia în cursul primului războiu mondial, Anglia a devenit ajutoarea politicii rusești în privința strămtorilor. Deschiderea Dardanelelor pentru ojezul englez și grăul rusesc a devenit pe atunci o problemă vitală a aliaților. Rezistența turco-germană a împiedicat însă trecerea vaselor britanice de războiu în Marea Neagră. La conferința dela Lausanne în 1923 Anglia au impus deplina deschidere a Strămtorilor în legătură cu demilitarizarea concomitentă a zonei riveriene. Deoarece principiul închiderii Strămtorilor nu mai poate fi menținut vechiul țel, legarea Rusiei în Marea Neagră; urma să fie atins acum prin deplina libertate a navigației prin Strămtori.

Noua Turcie, care s'a ridicat sub Kemal Ataturc la existența unui stat modern, nu putea admite mult timp ca poarta de intrare spre inima țării să fie deschisă oricărei mișcări marmice. La conferința dela Montreaux din 1936 Turcia a reușit să recapete suveranitatea asupra Strămtorilor și să impună dreptul de a fortifica din nou aceste Strămtori. În baza acordului dela Montreaux, în timp de pace, trecerea vaselor de războiu ale statelor ce au se află situate pe malurile Mării Negre este mult restrânsă, în timp ce vasele de războiu ale statelor de pe coastele Mării Negre pot oricând trece prin Strămtori.

Încercarea diplomației britanice de a determina Turcia să pună la dispoziția politicii britanice de războiu Strămtorile, a eșuat până acum în fața politicii realiste a conducerii turce de stat. Sârșitul victorios al campaniei din sud-est a făcut din Marea Egee, poarta de intrare spre Dardanele, o mare germană. În acest fel Germania a luat-o înaintea Sovieticilor care încă pe atunci au vrut să ocupe câteva importante baze la Strămtori, pentru protejarea unei treceri libere.

Prin ruperea relațiilor diplomatice dintre Turcia și Germania care a avut loc în urma presiunii exercitate de Anglia, lupta pentru Dardanele pare să intre într'o nouă fază a cărei desfășurare ne-o vor arăta evenimentele viitoare.

UN CUTREMUR PE FIECARE CEAS

Nu se cunosc încă precis cauzele și natura cutremurelor de pământ produse prin eliberarea de energie în scoarța globului. Există, între altele, o teorie care face răspunzătoare fenomene din regiuni mai adânci ale scoarței, începând de la peste 60 km adâncime. După situația cercetărilor de până în prezent, se deosebesc astăzi trei feluri de cutremure. Sunt cutremurele prin prăbușire, care au numai un efect local și pot fi provocate de pildă prin activitatea apei. Există apoi cunoscutele cutremure vulcanice sau de erupție, cauzate de

exploziile gazelor sau de deplasările lavei; și acestea au efect regional și sunt rare. Cele mai multe cutremure sunt însă de natură tectonică, fiind cauzate de rupturi sau dislocări ale scoarței pământului; 90% dintre cutremure sunt de această natură. Posibilitatea cutremurelor periculoase este în genere foarte redusă. Totuși statistica înregistrează anual cca 10.000 cutremure, deci în medie un cutremur la fiecare oră. Jumătatea din ele sunt însă simțite numai de seismografe.

Fantomele dela Tribunal

Reacția publicului londonez la ultimele bombardamente, este felurită. Unii caută să se adăpostească, alții rămân înlemniți pe loc, alții își astupă urechile și alții în fine, caută un refugiu și uitare în misticism.

Acest misticism a luat în ultima vreme, atât de mari proporții, încât justiția a trebuit să intervină. Și astfel, judecătorii din Old Bailey s'au văzut nevoiți să cotrobăiască prin vechile lor hârtoage, pentru a desgrota o străveche lege contra vrăjitoriei.

O VRAJITOARE DE 126 KGR

Căci o vrăjitoare se ivise și procesul ei a venit în fața judecății, zilele trecute. E vorba de Mrs. Helen Duncan, de 46 ani și cântărind 126 kgr.

Cariere și-a început-o din frageda tinerețe, dar, adevărata afacere datează de acum un an, când în scurtă vreme a devenit cea mai căutată dintre toate vrăjitoarele din Anglia. Ea a înființat la Portsmouth, un templu „al maestrilor”. Sub un tablou care reprezenta „Cina cea de taină”, se ridica un altar împodobit cu flori și cu un crucifix. Un bun prieten, dl. Homer, primia „credincioșii”. D-na Homer stătea la cassă. Locurile costau, după mijloace, între cinci shilingi și un pfund.

De îndată ce întreaga comunitate era adunată, Mrs. Duncan se așeza investmântată de sus până jos în saten negru, într'un jilt, în fața unei draperii falfăitoare. Se aprindeau lumini galbene și roșii, iar Mrs. Duncan începea să invoace spiritele. Din gura ei izvorau metri întregi de „ectoplasmă”, o masă albă strălucitoare, din care se formau spiritele.

În fața întregii comunități adunate în sala de ședințe, se petreceau tocmai primele faze ale întrupării geniului tutelar indian Ramseida, când procurorul sosi inopinat. După o scurtă cercetare, procurorul constată că d-na Homer, casierita, nu era în fond, decât domnișoara Jones, care ispășise până atunci mai multe condamnări, furturi, săvârșite dintr-un magazin.

MISTERUL LANTERNEI

Nouă tulburări au fost provocate câteva zile mai târziu, când marinarul Clayton a declarat că în templul maestrilor i-a apărut spiritul bunicii sale, care scoțându-i din buzunar propria lui lanternă, i-a aprins-o în obraz. La descrierea făcută de Clayton, în

Miticism și excrocherie. -- Cinci shilingi spiritul. -- Ectoplasma de tifon și materializări din mânuși de cauciuc. -- „Credincioșii” aduc flori, iar „vrajoarea” ia 9 luni închisoare

camera de audiere, câțiva din cei prezenți băgară involuntar mâinile în buzunare. Din tumult s'a ridicat o voce bărbătească, care-i spunea vecinului că și lui i-a fost luată lanterna din buzunarul mantoului, dar precis că autorul nu era spiritul bunicii sale.

SPIRIT INGRĂȘAT DUPĂ MOARTE

La citirea actelor de acuzare, „comunitatea” protestă iar, mai ales când Old Bailey puse să defileze detectivi care se strecuraseră în sala de ședințe ca simplii oameni de treabă; William Lock, declară că și lui îi apăruse un spirit care personifica pe sora lui, Sally, decedată. Deoarece i se păruse că spiritul e puțin prea mare și prea gras, el i-a spus: „Dacă tu ești cu adevărat, vino aci și dă-mi mâna!” „Și atunci a simțit într'a sa o mână grasă și jilavă, care nu putea în nici-un caz aparține slăbutei sale surori, ci mai degrabă voluminoasei Mrs. Duncan.

Dar ea impută celui de al doilea detectiv că ar fi smuls-o depe jiltul său și ar fi asvârlit-o apoi la loc. Cântărind acuzata cu privirea, președintele îl întrebă pe detectiv: „Sunteți atlet greu?”, iar acesta negând, învinovățirea fu respinsă ca neîntemeiată.

MEDIUM CU STOMAC

Și mai concludentă a fost lectura raportului expertizei făcute cu ajutorul unui cunoscut psiholog, a unui chirurg, a unui medic de femei și a scriitorului Harry Price. Dl. Price declară că ectoplasma era o materie transparentă, cam ca un fel de tifon de bandaje care se rostogolea prin gura, nasul și urechile vrăjitoarei. Afară de aceasta, el spuse că la o ședință de probă, au auzit lămurit lângă el un clinchet, iar teleplasma se înfășurate treptat ca în jurul unui mosor, dispărând îndărătul draperiei falfăitoare.

În clipa aceea însă, unul din experți călcăse din nebagare de seamă pe un capăt de ectoplasmă care se mai târa pe jos, iar Mrs. Duncan scosese un țipăt strident.

SPIRITE PIERDUTE ÎNTR'O GURĂ DE CANAL

Bazându-se pe extraordinarul vol um al Mrs. Duncan, unuia din experți îi veni bănuiala că vrăjitoarea ar avea un fel de stomac dublu și că ea ar înghiți dinainte materialele pe care apoi le-ar scoate la iveală ca teleplasmă. El își aminti că văzuse odată un fakir indian care înghițea în felul acesta o sabie și o umbrelă strânsă, pe care apoi le producea iar. S'a decis deci radiografierea d-nei Duncan și aceasta i s'a comunicat pe neașteptate și fără nici un menajament pe când se afla deja pe jiltul său cu mâinile strâns legate. Procesul-verbal descrie scena care a urmat, astfel: D-na Duncan sări cu atâta putere, încât lanțurile se rupseră. Ea doborî expertii care i se împotriveau, năvălind afară din sală, pe scară până în stradă. Când au regăsit-o expertii, ea stătea aplecată deasupra gurii unui canal”. Era prea târziu ca să se mai poată dovedi teoria experților.

DULAPUL CU SECRET

Ultima, dar și cea mai interesantă mărturie, a fost depusă de jupâneasa Mary, care deși era numai de câteva zile în serviciul d-nei Duncan, mulțumită unei îndelungate experiențe, aflase primele toate secretele casei. Ea nu descoperise numai enormele cantități de tifon din dulapul stăpânei, ci găsise într'un sertar, o pereche de mânuși de cauciuc care servea pentru materializarea tuturor mâinilor apărute în templul maestrilor și o stea strălucitoare care trebuia să plutească ocazional pe deasupra spiritelor mai cu vază. Totuși, în ziua judecății, „credincioșii” veniră cu buchete de flori.

Procurorul formulase tocmai ultimele concluzii. El ceruse condamnarea ei, numai pentru înșelarea fiscoșului și inducerea în eroare a bravilor marinari pe care îi îngrozise prin apariții a celor înecați și a vaselor scufundate. Pentru aceasta, judecătorii o condamnă la nouă luni închisoare, absolvind-o de restul delicteților, pentru care nu a reușit a găsi vre-o încadrare legală.

Și astfel se termină povestea ultimei vrăjitoare din Londra.

CIOBAPULI CARE NU SE RUP

Unu din țelurile urmărite de chimiști în ultimul timp, a fost și acela de a obține fire artificiale, nu numai independente de orice import, dar chiar și independente de celuloză adică de necesitatea existenței unor păduri. În consecință s'a urmărit obținerea unor fire de proveniență exclusiv sintetică și care întrebuințate în orice împrejurare să se dovedească a fi superioare firelor naturale. Acest scop a fost acum într'adevăr atins într'un chip cu totul surprinzător. Firul este obținut din gudrônul de cărbuni și dela început chiar, a arătat că posedă calități surprinzătoare. Primul fir realizat după acest procedeu, a fost pus în comerț sub numele „Firul Pe-Ce” care scapă oricărei influențe chimice și nici nu putrezește. Din acest fir se pot face și perți cu o durată de trei ori mai mare ca a perților obișnuite din păr de porc. Grupul mai important din fire din această fabricație, a căpătat numele „Perlon” și el cuprinde patru diferite feluri de fire destinate fiecare unei alte utilizări. Firele „Perlon” întrec în rezistență toate firele cunoscute până azi, dar mai au și proprietatea de a fi foarte elastice ceace le face a fi foarte avantajoase pentru țesături. Ca rezistență la acțiunea agenților chimici depășesc chiar firele Pe-Ce, nu se alterează la lumină, prind ușor orice fel de culoare astfel încât constituiesc un material ideal pentru industria textilă. Țesăturile făcute din „Perlon” capătă o rezistență care până acum era complet necunoscută în industria textilă.

O pereche de indispensabili de tip militar confecționate dintr'un material conținând 70% celofibră și 30% Perlon, a fost purtată 186 zile și a fost spălată de 62 ori fără a prezenta nictun început de deterioarare a materialului. O pereche de ciorapi femeiești purtați 125 zile și spălați de 125 de ori, mai puteau fi încă vânduți ca noui. Uimitoare este și rezistența „Perlonului” la frecare și roadere Șireturi de bocancă sau ghete din Perlon pot fi considerate practic ca de nerupt. Dacă într'o țesătură de celofibră sau mătase artificială amestecă numai 20% Perlon, rezistența țesăturii crește considerabil. În general, după experiențele făcute până acum, se poate spune că stoffele țesute din Perlon au o durată de cel puțin opt ori mai lungă.

Prin descoperirea Perlonului a început o nouă epocă în industria textilă. Chiar dacă țesăturile și stoffele de până acum nu vor fi complet înlocuite de Perlon, aceasta va interveni într'o anumită proporție în compoziția firelor, mărindu-le rezistența.

Obiectele de rufărie sau îmbrăcăminte astfel confecționate, vor avea o rezistență mult mai lungă decât dacă ar fi lucrate din mătase sau lână curată. (UTA).

RECITÂND

DE ZIU A

SF. MARI

PE HENDRIK VON LOON

Fenomenul specializării a fost o urmare firească a necesității adevărate și exploatării adevăratelor descoperite până în veacul trecut. Dar pe lângă roadele lui neprețuite, acest fenomen a pricinuit și o descumpănire în spiritul și în viața oamenilor. Zărilor lor au fost limitate, iar mijloacele de luptă împuținate. Astfel s'a ajuns la situația paradoxală că oamenii începuseră să știe mai bine dar mai puțin, să poată mai lesne în fapturi dar cu marginire. Vremurile noi au căutat să aducă o îndreptare, să întoarcă pe om de pe povârnișul primeidios pe care începuse să alunece, și astfel au început să apară apelurile la unitate, la desăvârșirea armonică, ce pe tărânu practic, au avut ca urmare o operă de vulgarizare și de sinteză din ce în ce mai corespunzătoare cu golurile ce urma să le umple. La aceasta a contribuit într-o mare măsură și orientarea politică pe care o luase omenirea, ca și experiențele izbutite ale acestei noi îndrumări.

Astfel, după vulgarizatorii și compilatorii stângaci ai începuturilor, după minunata intrare pe fașgaș a lui Flammarion, am putut vedea cum însuși marii cercetători au pornit la răspândirea, în rândul mulțimilor, a adevăraților tăsnite din încodirile și truda lor stăruitoare. Opera atât de diferită a acestor vulgarizatori adevărați a căpătat o unitate datorită semnului sub care a fost pusă.

Marele zoolog german Brehm ne-a deschis, cu condeiul său fermecat, porțile cu care neștiința ne închidea minucata „Lume a li ghioanelor”. Jean Rostand ne-a desvăluit, celor mulți, tainele „Aventurii umane”; Havelock Ellis ne-a lămurit o seamă de aspecte ale legăturii dintre sexe cu ajutorul celebrului său „compediu de psihologie sexuală”, rezumat al unei vaste și profunde opere de cercetător ascuțit; vestitul chirurg Enrico Giupponi a popularizat cunoștințele sale întinse prin manualul „Chirurgia”, care poate fi socotit ca un model al genului; Hendrik van Loon a pus la dispoziția marelui mulțimi a cititorilor întinsa lui experiență de istoric, dăruiind literaturii moderne genialele sinteze: „Geografia, Istoria omenirii, Istoria navigației, Istoria artelor” ca să nu mai vorbim de monografiile: „Omni descoperitor și Rembrandt”.

Acela care însă a înțeles cel mai bine, care a creat am putea spune chiar, adevăratul gen didactic vulgator este van Loon. La fel ca și ilustrul critic de artă american Willard Huntington Wright, celebru sub pseudonimul S. S. van Dine, care ne-a dat, odată cu o literatură de acțiune fără asemănare principiile romanului politist marele învățat olandez a fixat legile operei de popularizare și sinteză utilizând experiența unei perioade de aproape un veac.

Toate cărțile lui van Loon sunt făurite cu o dragoste și un respect pentru cititor deosebite, cu dorința de a-l informa și nu de a-l influența; cu o obiectivitate și o lipsă to-

tală de prejudecăți belferești, dar cu un ascuțit simț didactic; cu un humor care face lesne de înțeles chiar și cele mai cutate subtilități; cu o cunoștință măiastră a tărâmului de care se ocupă; cu o metodă, într'un cuvânt, care prefăce o preocupare specială și gravă într'una de interes general și într'un prilej de aleasă desfătare spirituală.

Nimic în opera lui van Loon nu aminteste de îngâmfarea profesorală care sterpește mințile de plictisul pricinuit de tomurile anonaste ale specialiștilor sau de simțământul de lehamete pe care îl dau „cărămizile” falsilor popularizatori. Proza lui se citește cu plăcere și cu un interes pasionat. Felul lui smerit de a scrie dă cititorului încredere, îl face să se simtă bine, să-și uite complexele de inferioritate. Van Loon poate semăna în chipul acesta duhul cititorului cu idei care rodesc sigur și aduc belșug de știință și de bucurie spirituală. Așa se face că orice carte a acestui mare învățat olandez stărnește tuturor, când filele încep să se împuțineze, părerea de rău a despărțirii, cum se întâmplă numai cu marile cărți de acțiune.

Acum în urmă am recitat în tălmăcire românească *Istoria Artelor* (Naționala — Gh. Mecu în 8° mare, 783 p. și numeroase ilustrații), „scrisă și ilustrată — după cum spune autorul — cu gândul de a dărui cititorilor care n'au avut niciodată, până acum prilejul de a se îndelețnici cu studiul artei în deobște, puțina de a înțelege și iubi ceea ce a dăruit vremurilor pe tărîmul picturii, sculpturii și arhitecturii, al muzicii și al teatrului, precum și pe acel al așa nuanțelor arte minore, dela începutul veacurilor și până aproape de zilele noastre”.

Trebuie să mărturisim că am simțit încă odată cât de sărace în conținut și urmări au fost multe din lecturile la care am fost siliti de îndatoririle profesionale.

Ne-am dat seama din nou cât de măcoasă este această carte și cât de mul folositoare este omenirii mai cu seamă astăzi când orice aviator semidoct poate nimici, cu bombele sale, monumente culturale pentru zămislirea cărora i-au trebuit omului milioane de ani de experiență și suferință.

Dar *Istoria Artelor* lui van Loon mai are și o altă valoare: este o căldă și neostentativă mărturisire de credință în artă, în cultură, ea alcătuiește un sprijin pentru omul tulburat și întunecat de vremurile vitregi de astăzi.

Și pentru aceasta se cuvine să fim recunoscători și aceluia care ne-au dat, fără să preocupetească truda sa (ierfta.) în bună tălmăcire românească și în haină demnă o carte de căpătâi și reazim în timpuri grele.

Mamă,

De sfânta zi a Sântei Mării de ziua Măicii Domnului, a Măicii noastre a tuturor, și de sfânta zi a ta și a tuturor Mărilor din minunata noastră Țară îngăduie-mi — buna și sfânta mea mamă — să-ți trimit cele mai frumoase și înălțătoare gânduri ale mele, cu calda rugămintă către aceea care a suferit mal cumplit de cât toate mamele laolaltă să-ți lumineze bătrânețele și să-ți dea, — ție care te-ai înălțat până la Dinsa, — pacea sufletească de care ai atâta nevoie și ani mulți de vigoare și sănătate, pentru mulțumirea zănaticului de mine care s'a luat la luptă cu toate morile de vânt.

Știu, mamă, că marea ta suferință eu ți-am pricinuit-o. Știu, buna mea, că viața ta minunată și pilduitoare, pentru mine ți-ai irosit-o. Știu, cea mai unică dintre mame că n' toată munca ta în toată răbdarea, suferințele, gândurile și lacrimile tale, nu am fost decât eu. Eu și numai eu.

Și mai știu scumpa mea măicuță, că nu am făcut nimic, dar absolut nimic, să abat într'un fel sau altul, relele ce s'au năpustit asupra ta și că te-am lăsat pradă tuturor necazurilor și nevoilor. Te rog însă să mă crezi că nu mi-o iert sub niciun cuvânt, și că tocmai pentru acest motiv mă simt tot mai trist, tot mai neimpăcat.

Trebuie totuși, mamă să-ți mărturisesc mulțumirea mea că m'ai adus într'o lume atât de diversă și de opusă uneia alteia, pentru că din permanenta ei frământare și sângeroasă ciocnire am putut eu să cunosc viața cu tot ceea ce era ea mai generos mai năzuitor, dar și prăpăstios. Să mă arunc pasional în marea ei vârtej, ca apoi să ies de acolo mai om, mai bărbat, și cred eu, mai cu minte decât nu mai înțelept. Pentru că mamă, din tot vălmășagul acesta de lupte ce decurg din afirmarea eului — și care nu dă nimănui o clipă de răgaz, — m'am regăsit pe mine în propria ta viață și în simpla dar austera ta educație că niciodată nu mi-am însușit bunul altuia, niciodată n'am luat pâinea dela gura altuia, niciodată n'am răvânit la pozițiile sau situațiile altora, niciodată n'am bărfit sau hultit munca altora. Nu!

În schimb am iubit... am iubit enorm de mult prietenul, pe care nu l-am aflat; femeia, pe care n'am găsit-o; am iubit omul oricum ar fi fost și oriunde s'ar fi aflat pe care-l voiam mai bun, dar pe care l-am acceptat cu toate păcatele lui și i-am iertat creștinește loviturile care mi le dădea fățiș sau din umbră.

Îți mărturisesc toate acestea.

mamă astăzi fiindcă e ziua ta și... pentru că simțindu-mă și eu în pragul bătrâneții, simt nevoia de un control riguros asupra propriei mele vieți. Vreau să văd ce-am făcut, în dealungul anilor trăiți cu acest bun pe care tu mi l-ai dărui, „viața”.

Să nu crezi însă, măicuță, că dacă nu am realizat — ca cea mai mare parte dintre semenii noștri — bunuri materiale am fost un nevolnic sau un laș. Nu! Ori de câte ori a fost nevoie, am strigat și am luptat pentru dreptate, pentru frumos pentru adevăr, dar mai ales pentru dreptate. Dacă am proorocit într'un pustiu sau în inimi încă nu-mi pot da seama, încă nu știu.

Dar oricum ar fi, îți mulțumesc ție pentru că m'am născut dintr'un neam de viță nobilă, muncitor, viteaz, răbdător, și mai ales mare poet. Destinul meu porcede din marea lui destin și ce-i este hărăzit neamului nostru să întâmpine ne este hărăzit și nouă tuturor.

Spun toate acestea pentru că suntem într'un moment crucial al existenței noastre în timp și în spațiu.

De aceea poate și gândul meu în această sfântă zi de sărbătoare — cea mai creștinească și înrădăcinată în popor, — se îndreaptă cucernic către toate mamele din Țara noastră; către toate mamele a căror fil muncesc prin redacții, uzine sau ogoare; către toate mamele a căror fil luptă necontenit la hotare sau au dormit întru slava și mărirea Patriei, și pentru care, în clipa aceasta, îmi plec genunchii și mă rog Sântei Fecioare Maria, Măica Domnului, să le întărească sufletul lor chinuit, ca și ție și să ne ajute întru strălucirea Domnului Dumnezeuului nostru Iisus Cristos.

SCRISOARE
CĂTRE
MAMA

LITERATURA

Fotografierea în culori a frescelor

Prin atacurile teroriste au fost distruse în Germania nenumărate monumente și opere de artă. Din inițiativa personală a Fuchrerului a fost începută însă o mare acțiune, care are scopul de a fotografia în culori prețioasele fresce și picturi murale din întregul cuprins al Marelui Reich pentru a putea asigura posterității cel puțin în aceste reproduceri; fotocolor, aceste nemuritoare opere de artă. Cei mai buni fotografi germani au fost însărcinați de a fotografia cu cele mai moderne aparate de fotografiat și filmat toate operele de artă ale picturii monumentale. Cât de grea este această misiune se poate deduce ținând seama de dimensiunile și lipsa de lumină naturală a unora dintre aceste obiective. În ciuda acestor greutăți, primele lucrări fotografice au dovedit grație instrumentelor fotoelectronice superioare, că și aceste probleme au putut fi rezolvate, întrucât fotografiile obținute redau până în cele mai mici amănunte detaliile atât din punct de vedere tehnic cât și jocurile de culori și lumină într-o așa măsură cum nu s'a mai văzut niciodată până acum într-o reproducție fotografică.

„Inginer pentru tehnica surogatelor”

Școala specială din Halle pentru formarea inginerilor experți pentru tehnica materiilor surogate, creată cu puțină vreme înainte de războiu a dovedit în cei 5 ani de activitate marea sa utilitate. Această școală unică în felul său este accesibilă oricărui tânăr talentat, indiferent de pregătirea sa și oferă studenților o instrucție practică și teoretică, care face posibilă trecerea examenului de „inginer pentru tehnica surogatelor”.

247.000 tone de șine uzate anual

În fiecare an se uzază 247.000 tone de șine; acesta este rezultatul unor cercetări întreprinse de tehnicienii germani. Este vorba de mici particule în formă de praf, care se desprind de șine ori de câte ori un tren trece peste ele. Aceste particule adunate dela toate șinele de cale ferată din lume ar da suma de mai sus. Nu s'au socotit până acum particulele care se desprind dela roți.

Epocală invenție în domeniul construcțiilor

Într-o uzină germană care producează materialul lemnos s'a făcut constatarea că rumegușul amestecat într-o anumită proporție cu ciment, poate fi folosit la confecționarea unor cărămizi. Această uzină a construit din scânduri forme de dimensiunile 107/25 mm., în care se toarnă acest amestec, care după 14 zile este întrebuintabil având lăria și rezistența unei cărămizi, în plus și avantajul unui material superior de izolare. Acest amestec înlocuiește un zid de cărămizi normale, gros de 8,50 m. Alt avantaj este că într'un asemenea zid pot fi bătute cuie deasemeni poate fi tăfat cu fierăstrăul.

În plus, materialul este foarte ușor transportabil; pe de altă parte aceste cărămizi pot fi confecționate chiar de profani în materie. Un alt avantaj este construcția rapidă cu acest material, întrucât este turnat în forme mult mai mari de cărămizile obișnuite. În momentul de față se construiesc în Germania cu aceste cărămizi în primul rând bărci pentru smisrași și altele pentru marile industrii. Aceste construcții pot fi executate chiar de un personal neinstruit, ceace constituie un mare avantaj în acest domeniu.

Grafologia în medicină

După teoria docentului dr. Rudolf Pophal din Stralsund, grafologia poate aduce prețioase servicii medicinei, întrucât din scrisul omeneșc se poate deduce în general starea sanitară a corpului omeneșc de studiat și presupunerea psihologică pentru decursul unei boli. Deasemeni se poate constata și puterea vitală, stabilitatea și labilitatea, precum starea nervoasă și alte importante indicii; pentru medicina generală.

Un nou instrument muzical

Constructorul de instrumente muzicale, Peter Harlan din Markneukirchen (Germania), a reușit recent să creeze un nou instrument muzical, asemănător vioarei, care poate fi folosit și pentru solo. Noul instrument are un sunet gîngăș și poate fi construit ușor de orice prieten al muzicii, respectând în acest scop indicațiile date de Peter Harlan.

Undele radiofonice

Sa constatat că însușirile electrice ale straturilor mai înalte de aer hotărăsc răspândirea undelor radiofonice, tăria posturilor de emisiune și neregularitățile. Se presupune că la înălțimi de peste 50 km. o fracțiune de moleculă de aer este încărcată electric, așa cum există la înălțimi mai mari electroni, particule libere ale electricității negative. Un gaz ozonizat este un gaz cu molecule încărcate și electroni.

Trebue cercetată comportarea aerului ionizat rarefiat la trecerea undelor electrice, o cercetare făcută în laborator fiind însă totdeauna foarte dificilă și dând rezultate contradictorii.

Dar totuși ar fi interesant a se clarifica această problemă prin continuarea experiențelor, explicându-se astfel răspândirea undelor radiofonice și condițiunile din straturile înalte ale atmosferei, care produc neregularități, cunoscându-se de asemenea legile gazionizării și câștigându-se prin aceasta multe foloase pentru utilizarea practică a acestor fenomene.

Fotocopii imune la căldură

Industria chimică germană a descoperit un procedeu prin care fotocopiile care datorită incendiilor se lipsesc una de alta, pot fi totuși salvate. Astfel foile presate la un loc sunt muțate într-o soluție apoasă de acid fermic timp de 1-12 ore, după cum au suferit mai mult sau mai puțin datorită incendiului. După aceasta fotocopiile pot fi deslipite, iar după o scurtă spălare și uscare pot fi întrebuintate ca și'n trecut.

Cât citesc finlandezii

În anul 1943 au fost tipărite în Finlanda 8.000.000 cărți, revenind la o populație de aproape 4 milioane două cărți la fiecare locuitor. În aceste cifre nu sunt calculate cărțile importate, care constituiesc un număr considerabil. Ziarele și revistele sunt deasemenea mult răspândite în Finlanda. Primul ziar finlandez a apărut în 1776.

Înainte de războiu existau în Finlanda peste 200 de ziare și mai mult de 700 de reviste. Cel mai mare ziar finlandez „Helsingin Senomat”, are un tiraj de circa 200.000 exemplare, iar cea mai mare revistă, „Suomen Kuvalehti” apare săptămânal într'un tiraj de circa 250.000 exemplare.

Foarte răspândite sunt deasemenea ziarele economice particulare și ale corporațiilor. Din străinătate sosesc circa 2 milioane jumătate de ziare. Chiar cel mai mic ziar are posibilități de existență în Finlanda. Sunt apoi numeroase ziare săptămânale ale comunelor; chiar o comună de 3000—5000 locuitori are ziarul ei. Cel mai mic dintre aceste ziare este acela al fabricii de hârtie Tervakoski care fabrică hârtia pentru bancnotele Băncii Finlandei; ziarul fabricii are dimensiunile de 25 x 30 cm., nefiind deci mai mare decât o baletistă.

Sunt și animale stângace

Nu de mult s'a descoperit că și animalele au o preferință pentru stînga sau dreapta, moștenită din naștere; astfel unele animale de aceeași specie se mișcă, fără vreo necesitate, exclusiv spre dreapta sau spre stînga. Există, de pildă, șoareci și șoareci albi care, după cum au arătat experiențele, fug numai înspre dreapta sau numai înspre stînga.

Infantilism și cretinism

Cunoscutul savant Dubitscher a străduiește să facă deosebirea între starea de infantilism și cea de cretinism. El este de părere la corectarea efectelor inteligenței se presupune foarte rar existența infantilismului.

Totuși posibilitatea aceasta ar trebui să fie totdeauna luată în considerație dacă cineva este un inapoiat intelectual simultan în toate activitățile spirituale, dacă cunoștințele prea reduse ale individului sunt produse neprelucrate, și dacă și dacă personalitatea totală sufletească prezintă caracteristicile infantile, lipsă de independență, nevoia de sprijin și nesiguranța personală într-o situație neobișnuită. Astfel de caracteristici nu găsesc la cretin.

Infantilismul este o stare care are la bază cu totul alte cauze, printre care desigur și ereditatea.

Literatura în kilograme

La fiecare șase săptămâni sosesc la Biblioteca Națională din Paris 246 kilograme de literatură. Fiecare editor din Franța este obligat să depona la Biblioteca Națională patru exemplare din fiecare operă pe care o editează. Pentru zona de sud a fost creat la Clermont-Ferrand un loc de colecționare unde sunt înregistrate cărțile și trimise în transporturi marit la Paris. Din acest depou, care există din Octombrie 1941, sunt transportate spre capitală la fiecare șase săptămâni 20 de lazi cu câte 60 kilograme de cărți. Din zona de nord Biblioteca Națională primește aproape aceeași cantitate de cărți, așa încât Biblioteca Națională capătă zilnic 57 kilograme de literatură.

Lumina roșie cruță ochii

Capacitatea de a vedea bine noaptea joacă actualmente un rol mare atât pe front cât și în patrie. Cămințele care rezultă de aci au adus la o cercetare mai amănunțită a ochiului omeneșc. Conform celor mai recente rezultate, capacitatea, de a vedea bine în amurg poate fi așteptată abia după ce ai stat 25 minute în întuneric.

Vizibilitatea se ameliorează abia după ce stai 45 minute în întuneric. S'a constatat că pentru anumite înăperi culoarea cea mai potrivită a luminăției este roșu, deoarece lumina roșie n are decât un efect slab asupra celulelor optice necesare vederii în întuneric.

Lumina roșie cruță deci ochii, nu-i orbește, și ochii rămân adaptați în întunericul nopții. Lumina roșie permite însă în același timp, din cauza efectului pe care îl are asupra ochiului, o vedere bună la această lumină. Pentru luminația străzilor însă lumina albastră este mai bună decât lumina roșie.

Oamenii cu „ochi de noapte”, așa ziiți nictalogi, posedă o capacitate mare de adaptare rapidă, o vedere relativ ascuțită la luminozitate redusă și o oarecare insensibilitate față de orbirea temporară cauzată de lumina tare.

Succesul noului ser în contra tifosului

În fața Academiei medicilor din Paris savantul francez profesor Hyacinthe Vincent a raportat asupra noului său ser în contra tifosului. Va aclamat de colegii săi, profesorul Vincent a declarat că dintre 77 de cazuri de tifos tratate cu noul ser, 74 s'au sfârșit cu o însănătoșire rapidă. Numai în trei cazuri serul n'a avut succes. Insănătoșirea are în cele mai multe cazuri loc chiar după două sau trei injecții făcute de preferință întrevenose, la intervale de 24 de ore, cel târziu după a patra injecție.

CINEMA

SINGURA REVISTA DE SPECIALITATE

Apare cu colaborări senzationale și delicioasele rubrici fotografice de prestigiu în revista „CINEMA” publică vizuală romântică a marilor vedete ale ecranului, comentarea vizuală cititorilor din studouri și oase asupra filmelor și programele de cinematografele Capitalei.

Apare la 1 și 15 ale fiecărui luni

30

8 PAGINI ÎN CULORI LEI

HAGA

ORAȘUL IN CARE SE CHELTUEȘTE

Cel mai frumos și mai bogat „sat” din Europa. Un oraș de milionari și pensionari!

„Banii se câștigă la Rotterdam, se fructifică la Amsterdam și se cheltuesc la Haga”. Această glumeață caracterizare nu ne apare prea deplasată dacă ne gândim la contrastele aparente dintre seriozitatea cumpătată a harnicului port dela vărsarea Meusei, bogăția bine întemeiată a mării burghezii din capitală și atmosfera vioaie și plină de viață a fostului oraș de reședință, pe care istoricul florentin Ludovico Guiccardini îl numia „cel mai frumos, mai mare și mai bogat sat din Europa”.

CONACUL GRAFILOR

Haga, căreia abia sub Ludovic Bonaparte i s'au cunoscut drepturile de oraș, are azi aproape 500.000 de locuitori, dar nu și-a pierdut încă de tot caracterul său rural; iar frumoasele păduri din împrejurimi amintesc mereu că acest „sat” idilic, făcea odinioară parte din domeniile de vânătoare ale grafilor, care i-au și dat adevăratul său nume „S'Gravenhage” (Canalul Grafilor).

Caracterul său rural, e datorat mai ales stilului arhitectonic al locuințelor care sunt și mai mici și mai drăgălașe decât în oricare din celelalte orașe olandeze.

Când te gândești că în 1939, dintr'o populație de 8.000.000 locuitori, erau 800 de milionari, care mai toți își aveau domiciliul stabil la Haga, te surprinde totală lipsă de pompă și parvenitism a arhitecturii. Inaltul cult pe care olandezii îl au pentru locuință, rămâne mereu de cel mai bun gust, decent și burghez în ochii străinilor. Aceasta se poate explica și prin faptul că clasa mijlocie avea, în această țară care nu cunoaște taxele vamale asupra produselor de întrebuințare, un standard de viață disproporționată de ridicat față de veniturile relativ mici.

CARTOFII DIN CUTIA DE VIOARĂ

Haga datoră reputația sa de centru de distracție și amuzament a cercurilor bogate de odinioară, în primul rând importanței și celebrei sale localități

balneare, Schweningen. Dar și azi încă, nenumărați pensionari care își petrec aci amurgul vieții, dau orașului un aer de sărbătoare liniștită, care cu toată trepidăția de mare oraș, te fac să uiți cenușiul de toate zilele. La aceasta contribuie de altfel și vechii burghezi din Haga, care considerându-se mai favorizați și mai „ajunși” decât locuitorii altor orașe olandeze, afișează o blazare tradițională care te silăște mereu să-ți amintești că te afli în cel mai bogat „sat” din Europa. Aci există cultul aparenței. Cei mai buni exemplificari a acestui „cult” o constituie anecdota cu gospodina care-și transporta cartofii din piață, acasă, într'o cutie de vioară.

CEI MAI INDIFERENȚI LOCUITORI DIN LUME

Chiar și azi când timpurile s'au schimbat atât de mult, tot mai întâlnești delicioase exemple ale acestui fel de „bluf”, căci în nici-un alt oraș olandez, publicul nu este atât de amator de „dolce farniente” și de ostentativ indiferent, plimbându-se de dimineață până seara pe largile

piețe și bulevarde, sau ocupând până la ultimul loc în elegantele cafenele sau restaurante de parcă războiul nu i-ar privi cătuși de puțin.

Ar fi însă greșit să generalizăm aceste observațiuni, căci din fericiție „cel mai mare sat din Europa” nu e numai bluff și fațade goale, el prezintă și un aspect serios căci în afară de agreabilul contrast dintre stilul modern și cel medieval al caselor de locuit, se găsesc galerii de picturi celebre și impozante biserici gotice.

PALATUL PĂCII

După cum palatul păcii, măreț dar construit din contribuția comună a marilor puteri, nu poate fi considerat caracteristic pentru gustul burghez, tot astfel din cauza unor locuitori avuți, ținând să afișeze cu orice preț o bogăție mai mare decât cea reală (nu trebuie să uităm marele număr de negustori serioși, meseriași și funcționari ce își câștigă pâinea cu sudoarea frunții, fiind nevoiți să renunțe la atâtea bucurii sau mici plăceri, care înainte le apăreau strict necesare vieții lor. Și lor le e greu să renunțe la iubitul

lor Schweningen, unde soarele, nisipul și marea erau gratuite pentru toată lumea, fără deosebire de situația materială și starea socială. Ei au trebuit să se învețe cu veșnicile alarme aeriene și cu toate inconvenientele frontului, inconveniente datorite faptului că orașul e situat în apropiere de țărmul Atlanticului. In contrast cu milionarii, ei sunt mulțumiți să-și continue munca lor îngreunată în speranța unor vremi mai bune în care societatea și viața să fie așezate pe baze noi. — (UTA).

CÂND A FOST PACE IN LUME ?

Războaiele sunt mari pietre de demarcație ale istoriei mondiale. Soarta popoarelor s'a decis aproape întotdeauna numai pe câmpurile de bătălie. Aici au fost pecetluite ascensiunile sau decăderile diferitelor imperii.

Istoria enumeră în perioada de la 1469 dinainte de Christos și până în zilele noastre cam 3158 de ani de războiu și doar 287 de ani adevărați de pace în lume. Numai în ultimele trei secole au fost purtate 110 războaie de importanță decisivă și chiar numai dela 1900 și până în August 1939 s'au desfășurat în lume 22 de războaie cu o durată totală de circa 50 ani.

Dintre cele 110 războaie din ultimele trei secole, 75 au fost purtate pe pământ european.

Cât de des au crezut popoarele participante că a fost vorba de ultimul războiu”, că se va implini visul păcii eterne ce va urma după ce armele și-au spus cu-

vântul și totuși ele și-au dat seama mereu cu amărăciune și durere că incheierea păcii ascundea în sine adesea germenii unui nou războiu.

La cele 75 de războaie europene din ultimele trei secole, dintre puterile care au intrat în războiu în 1939 Franța a participat cu 453 ani de războiu, Anglia cu 205 și Germania cu 153 ani. Polonia a purtat în acest timp 16 războaie cu o durată totală de 448 ani de războiu. Abia dacă există vre-o dovadă mai bună pentru dragostea de pace a poporului german decât cea care se poate deduce din aceste cifre: în ultimele trei secole, începând din 1618 și până în 1939 Germania totalizează 300 de ani de războiu mai puțin decât Franța 295 de ani de războiu mai puțin decât Polonia și 52 de ani de războiu mai puțin decât Anglia!

Dintre cele 20 de războaie ale

sec. XVII, numai patru au durat mai puțin de un an, 11 războaie au durat mai mult de 5 ani, dintre care 4 au avut o durată de peste 20 ani. În sec. XVIII-lea au fost purtate 23 de războaie printre care 11 războaie mai lungi de 5 ani unul ce a durat peste 20 de ani. Dintre cele 44 de războaie ale sec. XIX numai patru au avut o durată mai mare de 5 ani. Cel mai lung războiu al sec. XX a fost până acuma războiul mondial care a durat 4 ani și 4 luni.

Dacă ne aruncăm privirile înapoi asupra celor trei secole sau a celor trei milenii în decursul cărora au existat atât de puține decenii fără războiu sau fără luptă, atunci vom putea înțelege adevărul cuvintelor pe care le-a scris odată Moltke unui francez: „Viața omului și chiar a naturii întregi este o luptă a celor pe cale de formare împotriva celor existente și tot la fel se desfășoară și viața popoarelor”.

RĂZBOIUL IN VIAȚA POPOARELOR

Răciți repede

după un efort fizic. Luați atunci imediat 1-2 tablete Aspirin!

Nici un cămin fără ASPIRIN

Reg. Com. 953/936